Methoden en definities Enquête Beroepsbevolking 2010

In 2010 is er voor de Enquête Beroepsbevolking (EBB) een designwijziging doorgevoerd. De belangrijkste wijzigingen worden in paragraaf 1 kort beschreven. De EBB data die beschikbaar zijn over 2010 zijn voor de eerste twee kwartalen van het jaar gebaseerd op het oude design. Voor kwartaal drie en vier zijn deze gebaseerd op het nieuwe design. In dit methodenhoofdstuk zijn de beschrijvingen in alle paragrafen uitsluitend gebaseerd op het nieuwe design. De cijfers in de tabellen corresponderen met de beschikbare data over 2010. Voor de eerste twee kwartalen zijn deze dus gebaseerd op het oude en voor de laatste twee op het nieuwe design. Voor een beschrijving van het oude design, wordt verwezen naar het methodenhoofdstuk van 2009 dat beschikbaar is via de CBS website.

1. Enquête beroepsbevolking

De Enquête Beroepsbevolking (EBB) is een zogenaamd roterend panelonderzoek. De respondenten worden in principe vijf maal benaderd (vijf peilingen). Elke maand wordt een adressensteekproef voor een nieuwe eerste peiling getrokken. Aan het eind van elke peiling worden respondenten geworven voor een volgende EBB-peiling. Tussen de vraaggesprekken voor twee opeenvolgende peilingen zitten ongeveer 3 maanden. De totale periode dat mensen deelnemen aan de enquête bedraagt 12 maanden. In figuur 1 is weergegeven over welke steekproeven elke kwartaal uit de EBB gepubliceerd wordt. Het roterende paneldesign is ingevoerd in het vierde kwartaal van 1999, waarmee vanaf het eerste kwartaal van 2001 over een volledig panel gepubliceerd wordt. Daarvoor bestond de EBB vanaf 1987 in de vorm van een cross-sectioneel onderzoek dat maandelijks gehouden werd met één CAPI peiling. Met ingang van het derde kwartaal van 2010 is er een designwijziging doorgevoerd in de EBB. De grijs gearceerde blokken vertegenwoordigen data op basis van het nieuwe design. De belangrijkste wijzigingen worden in deze paragraaf op een rijtje gezet.

Figuur 1
Roterend paneldesign EBB, 2009-2011

			Periode												
			2009				2010			2010		2011			
			Kw1	Kw2	Kw3	Kw4	Kw1	Kw2		Kw3	Kw4	Kw1	Kw2	Kw3	Kw4
Peiling	1	CAPI	E	F	G	H	I	J	CAPI/CATI	M	N	O	P	Q	R
	2	CATI	d	e	f	g	h	i	CATI	l	m	n	o	p	q
	3	CATI	c	d	e	f	g	h	CATI	k	l	m	n	o	p
	4	CATI	b	c	d	e	f	g	CATI	h	k	l	m	n	o
	5	CATI	a	b	c	d	e	f	CATI	g	h	k	l	m	n

De eerste grote verandering is dat de eerste peiling van de EBB is gewijzigd van een volledige CAPI naar een CATI/CAPI mode. Vanaf het derde kwartaal van 2010 worden huishoudens met een bij het CBS bekend vast telefoonnummer in de eerste peiling telefonisch voor de EBB benaderd (Computer Assisted Telephone Interviewing, CATI). De overige huishoudens worden door een interviewer van het CBS thuis bezocht (Computer Assisted Personal Interviewing, CAPI). In de tweede tot en met vijfde peiling worden respondenten uitsluitend telefonisch (CATI) benaderd, hetgeen niet veranderd is ten opzichte van voorgaande jaren.

Om de effecten van de designwijziging te kunnen meten is de waarnemingsmethode van het nieuwe design al in het eerste kwartaal van 2010 gestart, naast de oude manier van waarnemen[1]. Pas vanaf het derde kwartaal wordt er gepubliceerd op basis van data uit het gewijzigde design waarbij de eerste peiling (M) deels via CATI is benaderd. In het derde kwartaal zijn dan twee vervolgpeilingen (peiling twee (l) en drie (k)) beschikbaar die volgens het nieuwe design zijn gestart en twee peilingen (peiling vier (h) en vijf (g)) die nog volgen uit het oude design. In beide gevallen zijn de vervolgpeilingen via CATI waargenomen.

Om CATI interviews in de eerste peiling mogelijk te maken, moest de vragenlijst in de eerste peiling worden ingekort. De eerste peiling zoals die was, duurde te lang om telefonisch te interviewen. Dit is gedaan door bepaalde modules uit de eerste peiling van de 'oude' EBB door te schuiven naar de tweede of derde peiling.

[1] Een beschrijving van de bevindingen uit het zogenaamde dubbeldraaien van het oude en het nieuwe design in de eerste helft van 2010 kan op verzoek beschikbaar worden gesteld.

Verder is een zogenaamde Basisvragenlijst aan de EBB toegevoegd. Dit is een korte vragenlijst met belangrijke kernvragen die uiteindelijk in alle CBS onderzoeken zal worden uitgevraagd. Doordat een belangrijk deel van de vragen in de Basisvragenlijst bedoeld zijn om iemands arbeidspositie vast te stellen, is dat voor de EBB op zich geen hele grote verandering. Wel zijn er bijvoorbeeld vragen over religie en algemene gezondheid toegevoegd aan de EBB.

2. Vragenlijstopbouw en onderwerpen

Op basis van de EBB worden statistieken gemaakt die de participatie van mensen op de arbeidsmarkt beschrijven. Hierbij worden kenmerken en kwalificaties van personen in verband gebracht met hun positie op de arbeidsmarkt. Belangrijke indicatoren daarbij zijn de arbeidsdeelname, werkloosheid, kenmerken van de werkkring en het opleidingsniveau. Op basis van de EBB bestanden kunnen kwartaalcijfers en jaarcijfers worden gemaakt.

Kwartaalcijfers kunnen gemaakt worden voor alle variabelen die verzameld worden in alle vijf de peilingen. Dit wordt in de praktijk gerealiseerd door in de vervolgpeilingen een beperkte set van modules uit de eerste peiling te herhalen in de tweede tot en met de vijfde peiling. In deze peilingen wordt de informatie die de respondent al eerder heeft opgegeven gebruikt. Er wordt per module vastgesteld of er iets is gewijzigd in de situatie van de respondent. Zo nee, dan wordt er verder niets gevraagd en worden de gegevens uit de vorige peiling gekopieerd. Zo ja, dan worden de actuele gegevens uitgevraagd en vastgelegd. Door de gegevens uit de verschillende peilingen samen te nemen, worden de schattingen gebaseerd op een grotere steekproefmassa. Het paneldesign maakt het mogelijk om voldoende gegevens te verzamelen om kwartaalcijfers te kunnen maken over ontwikkelingen op de arbeidsmarkt. Bij het maken van jaarcijfers voor deze variabelen wordt een gemiddelde berekend van de vier kwartalen. Hiervoor worden dus ook alle peilingen samen genomen waarmee een grote nauwkeurigheid bij de schattingen van jaarcijfers bereikt.

Gegevens die alleen op jaarbasis worden gepubliceerd, worden sinds het derde kwartaal van 2010 verzameld in één van de vervolgpeilingen. Daarvoor gebeurde dat altijd in de eerste peiling. Vanwege de gedeeltelijke telefonische benadering is de eerste peiling echter ingekort en zijn enkele vervolgpeilingen uitgebreid met modules voor jaarcijfers. Grofweg is de verdeling zo, dat alle reguliere jaarcijfers voor de Labour Force Survey (LFS, de europese variant van de EBB) in de tweede peiling worden verzameld. Alle overige jaarcijfers, waaronder cijfers die op verzoek van derden worden opgenomen, worden in de derde peiling verzameld.

Figuur 2 is een weergave van de globale structuur van de vragenlijst. In tabel 1 staat een overzicht van de modules per peiling.

Schema's van de volledige vragenlijst zijn via de CBS website elektronisch beschikbaar, op de *themapagina arbeid en sociale zekerheid*. Zowel het schema van de Basisvragenlijst als het schema van de EBB zijn in te zien.

Voor de beschrijving van de *werkzame beroepsbevolking* worden in de EBB vragen gesteld over:

- het werken als werknemer, het werkzaam zijn in een eigen bedrijf of het bedrijf van ouders/ partner, het werkzaam zijn voor één of voor meer bedrijven ter bepaling van de positie in de werkkring (werknemer of zelfstandige);
- het in vaste of tijdelijke dienst zijn, de duur van het tijdelijke dienstverband, het in dienst zijn voor een vast of een wisselend aantal uren, het werken als uitzendkracht, invalkracht, oproepkracht ter bepaling van het dienstverband;
- de naam en het adres van het bedrijf waar men werkt, het soort bedrijf of instelling en de omvang van het bedrijf ter bepaling van de economische activiteit van het bedrijf;
- de beroepsomschrijving, de voornaamste werkzaamheden, het leiding geven, de leidinggevende werkzaamheden en het aantal personen waaraan leiding gegeven wordt ter bepaling van het beroep;
- het aantal uren dat men in dienst is, het aantal uren dat men gemiddeld per week werkt ter bepaling van de arbeidsduur;
- ploegendienst, avondwerk, nachtwerk, werk op zaterdag en zondag ter bepaling van de werktijden.

Personen met een werkkring van minder dan twaalf uur krijgen een afzonderlijke route door de vragenlijst om vast te stellen of ze tot de werkloze beroepsbevolking behoren. Voor de beschrijving van personen die *geen betaald werk* hebben, worden vragen gesteld over het willen hebben van betaald werk, de gewenste arbeidsduur, de termijn waarop men kan beginnen en over de activiteiten die men verricht heeft om werk te vinden. Deze vragen worden gebruikt om de werkloze beroepsbevolking te onderscheiden van de niet-beroepsbevolking.

Figuur 2
Beknopte modulestructuur Basisvragenlijst en vragenlijst EBB, 2010
* Alle modules waar een (*) sterretje achter staat, komen ook in de vervolg peilingen voor. In Tabel 1 staat een volledig overzicht van de modules per peiling.

Basisvragenlijst

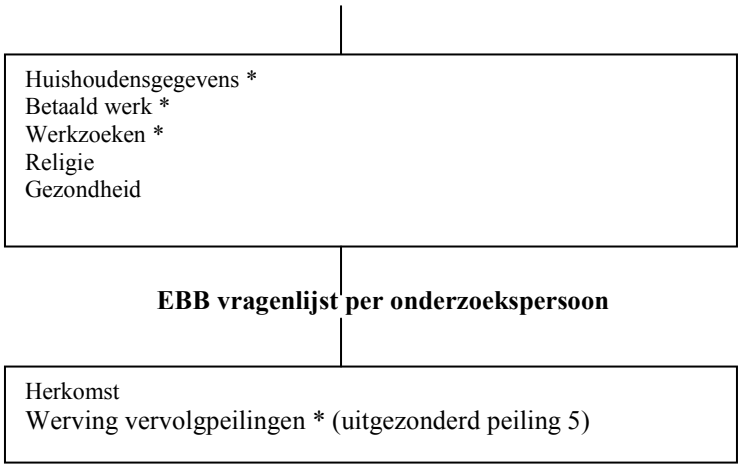

EBB vragenlijst

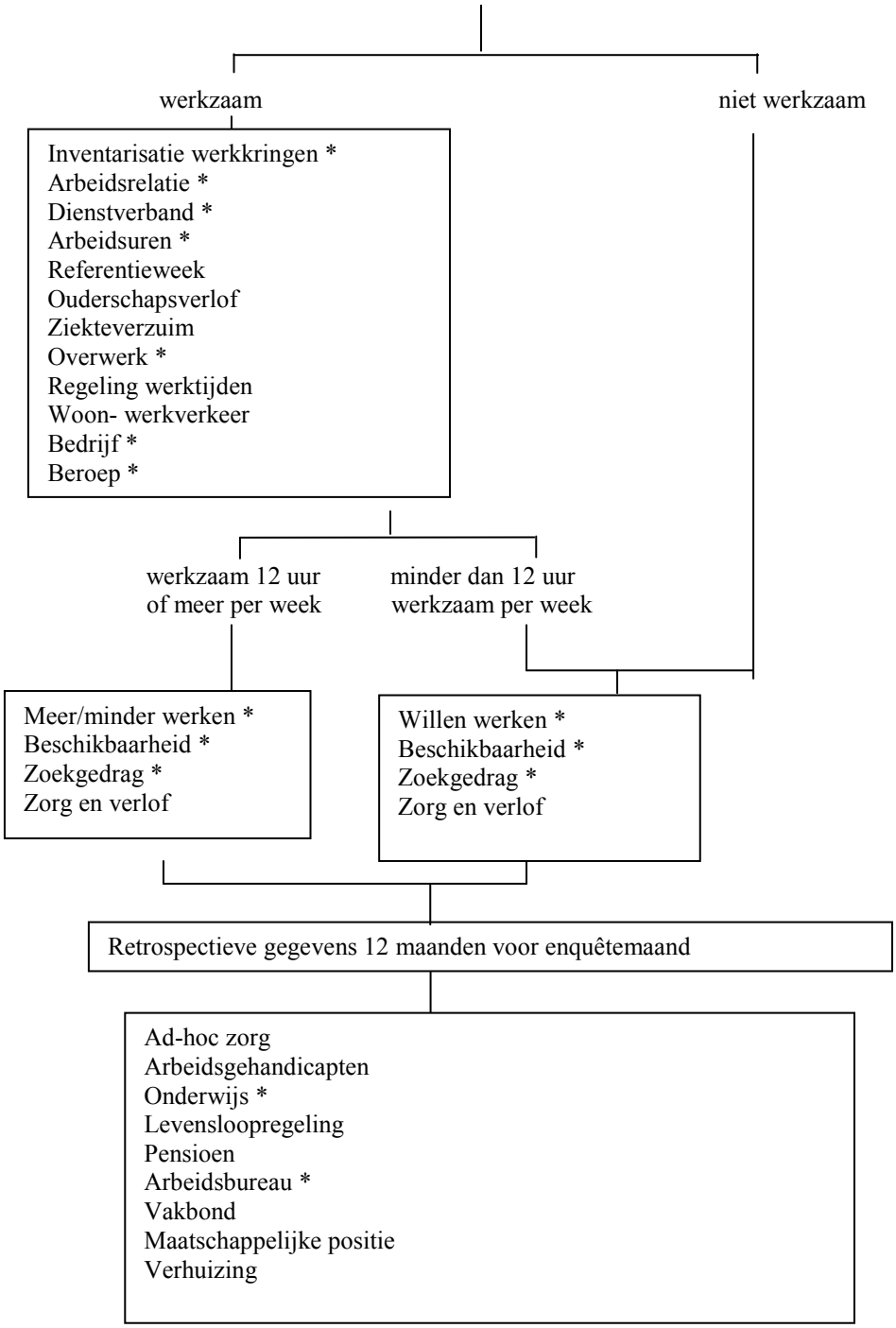

Tabel 1 Modules per peiling, 2010

Blok	Peiling 1	Peiling 2	Peiling 3	Peiling 4	Peiling 5
Basisvragenlijst	X				
Inventarisatie werkkringen terugkoppeling		X	X	X	X
Inventarisatie werkkringen	X	X	X	X	X
Arbeidsrelatie	X	X	X	X	X
Dienstverband	X	X	X	X	X
Arbeidsuren	X	X	X	X	X
Referentieweek	X	X	X	X	X
Ouderschapsverlof			X		
Ziekteverzuim			X		
Overwerk eerste peiling	X				
Overwerk vervolgpeilingen		X	X	X	X
Regeling werktijden		X			
Woon-werkverkeer eerste peiling	X				
Woon-werkverkeer tweede peiling		X			
Bedrijf werknemers	X	X	X	X	X
Bedrijf Niet-werknemers	X	X	X	X	X
Beroep	X	X	X	X	X
Werkzoeken: Willen werken	X	X	X	X	X
Werkzoeken: Reden Wilwerk	X	X	X	X	X
Werkzoeken: Meer minder werken	X	X	X	X	X
Werkzoeken: Zorg		X			
Werkzoeken: SZW Zorg			X		
Werkzoeken: Zoekgedrag	X	X	X	X	X
Werkzoeken: Zoeken_EU	X	X	X	X	X
Retro: T-12A	X	X			
Retro: Einde	X	X			
Retro: T-12B	X	X			
Retro: T-12C	X	X			
Retro: Slot	X	X			
Arbeidsgehandicapten			X		
Onderwijs	X	X	X	X	X
Onderwijs Lang	X	X	X	X	X
Onderwijs Kort	X	X	X	X	X
Onderwijs Gevolgd	X				
Levensloop			X		
Pensioen			X		
Arbeidsbureau	X	X	X	X	X
Vakbond			X		
Maatschappelijke positie		X			
Verhuis	X				
Nationaliteit	X				
Geboorteland	X				
Geboorteland vader/moeder	X				
Werving EBB vervolgpeilingen	X	X	X	X	
Werving EU-Silc					X

3. Steekproef

De EBB is een steekproefonderzoek onder huishoudens in Nederland, met uitzondering van inrichtingen, instellingen en tehuizen (institutionele bevolking). In de populatietotalen die voor de ophoging worden gebruikt, is de institutionele bevolking dan ook niet opgenomen.
De steekproef is een zogenaamde gestratificeerde tweetrapssteekproef. In de eerste trap zijn gemeenten getrokken en is vastgesteld hoeveel adressen in deze gemeenten moeten worden geselecteerd. Gemeenten met 7.300 of meer adressen (gemiddeld circa 18 duizend inwoners) zijn alle maanden van het jaar in de steekproef vertegenwoordigd. De overige gemeenten zijn verdeeld over 66 strata die gevormd zijn op basis van 40 COROP-gebieden (Coördinatie Commissie Regionaal Onderzoeksprogramma). Vervolgens zijn hieruit gemeenten getrokken met kansen evenredig met het aantal adressen. Het aantal maanden dat deze gemeenten in de steekproef zijn opgenomen, is evenredig met het aantal adressen.
In de tweede trap is per gemeente een systematische steekproef van adressen getrokken. Als steekproefkader is de Gemeentelijke Basisadministratie gebruikt. Voor de EBB is in 2010 een steekproef van 176 duizend adressen getrokken. Uiteindelijk zijn 64 duizend adressen benaderd (zie staat 1A). Sommige adressen vielen uit omdat ze niet gevonden konden worden of omdat ze onbewoond waren. Daarnaast zijn adressen waarvan bekend is dat daarop inrichtingen, instellingen of tehuizen zijn gevestigd verwijderd uit de steekproef. Uitdunning van de steekproef heeft plaatsgevonden voor adressen waar uitsluitend mensen van 65 jaar of ouder wonen. Adressen waar niet-westerse allochtonen, jongeren van 14 tot en met 26 jaar of ingeschrevenen bij het UWV WERKbedrijf wonen, zijn oververtegenwoordigd in de steekproef. Dit gebeurt om de variantie op de schatting van de werkloosheid te reduceren.

Staat 1A
Steekproef, respons en non-respons, EBB 2010

	x 1 000
Uit te zetten steekproef	176
Uitval	112 1)
Totaal benaderde adressen	64
Totaal benaderde huishoudens	65
Respons	41
Non-respons	24

1) Niet uitgezette, onvindbare en onbewoonde adressen

Staat 1B
Samenstelling respons, EBB 2009

		CAPI	CATI					Totaal CATI	Totaal CAPI + CATI
		1e peiling	1e peiling	2e peiling	3e peiling	4e peiling	5e peiling	peiling 1-5	peiling 1-5
Volledig responderende hui		27 837	11 946	30 763	28 100	28 235	26 836	125 880	153 717
Personen		55 206	25 844	63 022	57 675	57 928	55 278	259 747	314 953
w.v.	15-64 jaar	51 907	23 590	58 398	52 976	52 746	50 053	237 763	289 670
	65 jaar en ou	3 299	2 254	4 624	4 699	5 182	5 225	21 984	25 283
Partiële respons		309	27	11	3	8	3	52	361

4. Veldwerk

Zowel de telefonische als de face-to-face interviews worden afgenomen met behulp van een electronische vragenlijst. Per huishouden worden maximaal acht mensen geënquêteerd. Niet altijd zijn alle te enquêteren leden van het huishouden in de gelegenheid om aan de enquête deel te nemen. De vragen mogen dan worden voorgelegd aan een ander lid van het huishouden, proxi-beantwoording. Er wordt dan wel nagegaan of de proxi voldoende informatie heeft om de vragen te beantwoorden. Door het toelaten van deze zogenoemde *proxi-interviews* wordt het aantal partieel responderende huishoudens gereduceerd. Voor ongeveer de helft van de personen die in de eerste peiling via CATI benaderd zijn, werden de gegevens door middel van een proxi-interview verzameld. Voor de personen in het CAPI-gedeelte van de enquête was dat ongeveer drie op de tien.

5. Schattingsmethode

De schattingen uit de EBB worden vanaf verslagjaar 2001 gebaseerd op kwartaalcijfers. Hiervoor wordt een kwartaalweging toegepast waarbij CAPI- en CATI-data zo goed mogelijk gecombineerd worden en zoveel mogelijk informatie uit registraties benut wordt. Jaarcijfers op basis van variabelen die in alle peilingen worden verzameld, worden berekend als een gemiddelde van de kwartaalcijfers. Gegevens die slechts in één peiling worden verzameld en dus alléén op jaarbasis worden gepubliceerd, worden sinds het derde kwartaal van 2010 verzameld in de tweede of derde peiling. Deze peilingen worden daarom ook afzonderlijk opgehoogd, waarbij op sommige punten een iets minder uitgebreid weegmodel wordt toegepast.

Het ophogen naar populatietotalen vindt plaats met een gegeneraliseerde regressieschatter die kan worden geschreven als de som over de gewogen waarnemingen in de steekproef. De gewichten die aan de steekproefelementen worden toegekend, zijn in eerste instantie gebaseerd op het steekproefontwerp dat gebruikt is om een kanssteekproef uit de doelpopulatie te trekken. De nauwkeurigheid van de schatting met deze startgewichten wordt doorgaans verbeterd door gebruik te maken van beschikbare hulpinformatie over de doelpopulatie. Hierbij gaat het om sociaaldemografische kenmerken waarvoor de populatietotalen exact bekend zijn. De gewichten worden zodanig aangepast dat de geschatte totalen van de gebruikte hulpvariabelen precies overeenkomen met de hiervoor bekende populatietotalen waarnaar gewogen wordt. Er worden drie registers gebruikt, te weten de Gemeentelijke basisadministratie (GBA), Ingeschrevenen UWV Werkbedrijf en de Polisadministratie. Dit kan op diverse manieren gebeuren. Bij de gegeneraliseerde regressieschatter worden de gewichten afgeleid via een regressiemodel dat het verband specificeert tussen de doelvariabele en de hulpvariabelen waarnaar gewogen wordt. Alle personen in een huishouden krijgen daarbij dezelfde ophoogfactor. De methode is ontwikkeld door Lemaître en Dufour[2].

De volgende stratificaties worden daarbij toegepast:

5.1 Stratificaties

Geslacht, leeftijd, regio, land van herkomst en adrestype
Er is een aantal demografische kenmerken als weegterm opgenomen. De eerste weegterm wordt gevormd door leeftijd in 43 categorieën per geslacht. Tussen 15 tot en met 30 jaar en 50 tot en met 69 jaar worden afzonderlijke leeftijdjaren onderscheiden. Hiermee kunnen betere schattingen gemaakt worden van de arbeidsituatie van jongeren naar diverse leeftijdsindelingen en kan de uitstroom van ouderen uit het arbeidsproces beter in kaart gebracht worden. Voor de tussenliggende leeftijden zijn 5 jaarsklassen gehanteerd.

Verder is er een regionale indeling die is gebaseerd op de COROP-indeling en de grotere gemeenten. Er is een indeling gemaakt naar gemeenten of groepen van gemeenten in een COROP-gebied met meer dan 30.000 inwoners en naar een combinatie van geslacht en leeftijd in 3 categorieën. Voor de weging van de tweede en derde peiling is de kruising met geslacht en leeftijd weggelaten.

Voor land van herkomst is een indeling met 14 landen(groepen) gekozen in combinatie met een uitsplitsing naar leeftijd. Deze variabele is overgenomen uit de GBA. Ook adrestype is overgenomen uit de GBA met de categorieën één persoon woonachtig, meerdere personen met kind(eren) woonachtig en overig.

[2] Lemaître, G. And J. Dufour, 1987, An integrated method for weighting persons and families, Survey Methodology, 13 pp. 199-207 (Statistics Canada)

De populatiegegevens die bij de schatting zijn gebruikt, zijn verkregen door interpolatie. Deze interpolatie is voor 2010 gebaseerd op de standcijfers van de Nederlandse bevolking per 1 januari 2010 en 1 januari 2011 populatietotalen (exclusief de bevolking in inrichtingen, instellingen en tehuizen).

UWV Werkbedrijf
Inschrijvingsduur bij het UWV WERKbedrijf en aantal inschrijvingen per provincie zijn opgenomen in de weging vanwege de relatief sterke samenhang met de werkloosheid. Ruim een derde van de personen die zijn ingeschreven bij het UWV werkbedrijf zijn ook werkloos volgens de geldende werkloosheidsdefinitie. Daarnaast is de respons ook selectief naar dit kenmerk. Een ander doel van deze variabele is meer consistentie bewerkstelligen tussen beide schattingen. Door de opname van deze weegterm kan ook gepubliceerd worden over de overlap tussen beide onderwerpen. Bij de inschrijvingsduur is daarom ook het onderscheid werkende werkzoekende/niet-werkende werkzoekende meegenomen.

Inkomen
Toevoeging van informatie over de belangrijkste inkomensbron en de hoogte van het inkomen leveren juist een belangrijke bijdrage aan de verbeterde schatting van de werkzame beroepsbevolking. Om een betere schatting van de werkzame beroepsbevolking te kunnen maken, is het belangrijk om hulpinformatie op te nemen in het weegmodel die samenhangt met de doelvariabele. De werkzame beroepsbevolking is gedefinieerd als iedereen tussen 15 en 65 jaar die 12 uur of meer per week werkt. Als benadering hiervan is gekozen om uit de loonaangifte gegevens af te leiden wat de belangrijkste bron van inkomen is. Er is een driedeling gemaakt met de categorieën loon, uitkering en onbekend, waarbij de eerste categorie dus zo veel mogelijk in de buurt moet komen van de doelvariabele werkzame beroepsbevolking. Daarnaast wordt dit verder uitgesplitst naar provincies en de vier grote steden, om ook op dit niveau een verbeterde schatting van de werkzame beroepsbevolking te realiseren. Voor de hoogte van het inkomen is gekozen voor een opdeling in 6 inkomensgroepen, waarbij de groep onbekenden samen met hele lage jaarinkomens apart is onderscheiden.

5.2 Panelweging
Naast het wegen naar actuele populatiekenmerken, kunnen schattingen ook verbeterd worden door gebruik te maken van vergelijkbare data in eerdere perioden. Een samengestelde schatter die in Canada is ontwikkeld voor de Labour Force Survey (Fuller en Rao, 2001), wordt ook bij de EBB toegepast. In het kort komt het erop neer dat voor verschillende categorieën van de doelvariabelen arbeidspositie en opleidingsniveau een terugweegvariabele wordt meegenomen met informatie over dezelfde variabelen in het voorafgaande kwartaal. Deze panelweging kan niet worden toegepast voor de afzonderlijke weging van de tweede en derde peiling.

5.3 Longitudinale weging
Op basis van het panel deel van de EBB kunnen ook stroomcijfers worden samengesteld. Het gaat om veranderingen in de (arbeid)situatie van personen na drie maanden en na een jaar. Deze geven inzicht in de mobiliteit van personen op de Nederlandse arbeidsmarkt. Om deze stroomcijfers op te hogen naar de Nederlandse populatie is een longitudinale weging ontwikkeld. Deze longitudinale weging sluit zoveel mogelijk aan bij de reguliere EBB weging. Het reguliere EBB weegmodel is hiertoe uitgebreid met twee dynamische kenmerken. Het gaat om de kenmerken ‘verandering in UWV WERKbedrijf inschrijving’ en ‘verhuizing’

6. Nauwkeurigheid van de uitkomsten

6.1 Onnauwkeurigheidsmarges
De EBB is een steekproefonderzoek. Zoals in ieder steekproefonderzoek hebben de uitkomsten een onnauwkeurigheidsmarge. Omdat het steekproefdesign vrij complex is (zie paragraaf 3), is het schatten van de 95%-betrouwbaarheidsmarges niet eenvoudig. Staat 2 geeft een globale raming van de marges voor opgehoogde aantallen. Daarbij is geen rekening gehouden met het steekproefontwerp noch met de gebruikte schatter. De marges hebben betrekking op uitkomsten voor heel Nederland. Voor tabellen waarin een kenmerk naar een regionaal niveau wordt uitgesplitst gelden andere marges. Strikt genomen zou voor elk kenmerk afzonderlijk een betrouwbaarheidsmarge moeten worden geschat.

Staat 2
95%-Betrouwbaarheidsmarges van de opgehoogde aantallen voor Nederland, 2010

Opgehoogde aantallen	Jaarcijfers één peiling		Jaarcijfers alle peilingen		Kwartaalcijfers alle peilingen	
	absolute marge	relatieve marge	absolute marge	relatieve marge	absolute marge	relatieve marge
x 1000	x 1000	%	x 1000	%	x 1000	%
5	2.1	41.3	1.4	27.0	1.9	38.9
10	2.9	29.2	1.9	19.1	2.7	27.5
15	3.6	23.9	2.3	15.6	3.4	22.4
20	4.1	20.7	2.7	13.5	3.9	19.4
30	5.1	16.9	3.3	11.0	4.8	15.9
50	6.5	13.0	4.3	8.5	6.1	12.3
75	8.0	10.6	5.2	7.0	7.5	10.0
100	9.2	9.2	6.0	6.0	8.7	8.7
200	13.0	6.5	8.5	4.2	12.2	6.1
300	15.8	5.3	10.3	3.4	14.9	5.0
500	20.2	4.0	13.2	2.6	19.0	3.8
750	24.4	3.3	16.0	2.1	23.0	3.1
1000	27.9	2.8	18.2	1.8	26.2	2.6
2000	37.4	1.9	24.4	1.2	35.2	1.8
3000	43.2	1.4	28.2	0.9	40.6	1.4
5000	48.3	1.0	31.6	0.6	45.4	0.9
7500	45.2	0.6	29.6	0.4	42.5	0.6

Ter verduidelijking van het gebruik van staat 2 volgt een getallenvoorbeeld. Stel dat wordt waargenomen dat 75 000 personen tot een zekere categorie behoren. Daarbij behoort zoals blijkt uit staat 2 (b.v. bij de Capi jaargegevens) een marge van 7 600. De grenzen van het 95%-betrouwbaarheidsinterval liggen dan bij benadering bij 75 000 - 7 600 = 67 400 en 75 000 + 7 600 = 82 600. Dit betekent dat de werkelijke waarde met een betrouwbaarheid van 95% ligt in het interval (67 400, 82 600). In Staat 2 zijn de betrouwbaarheidsmarges voor slechts enkele uitkomsten opgenomen. Voor tussenliggende uitkomsten kunnen de betrouwbaarheidsmarges door interpolatie worden berekend.

6.2 Publicatiegrenzen

Voor de EBB gelden een aantal algemene publicatiegrenzen, waarvoor richtlijnen worden gehanteerd die in deze paragraaf worden uiteengezet. Deze richtlijnen zijn er om te voorkomen dat op basis van de EBB cijfers worden gemaakt op basis van gegevens van (te) weinig respondenten: deze zijn niet betrouwbaar en kunnen niet worden gepubliceerd. Deze aantallen zijn in de staten en tabellen vervangen door een punt (.).

Het uitgangspunt is een zogenaamde 30 duizend regel die wil zeggen dat onderverdelingen van groepen van 30 duizend personen of minder niet worden gepubliceerd. Deze regel gaat uit van een bepaald aantal onafhankelijke waarnemingen (=steekproefpersonen) die nodig zijn om een bepaald fenomeen nauwkeurig te kunnen waarnemen. Op basis van de EBB steekproef komt dit neer op een gewogen aantal van 30 duizend personen voor kwartaalcijfers op basis van alle peilingen.

In de regel worden alle jaarcijfers en kwartaalcijfers van de EBB vanaf 2001 gebaseerd op informatie uit alle vijf de peilingen. In tegenstelling tot de kwartaalcijfers, zijn bij jaarcijfers deze waarnemingen niet onafhankelijk van elkaar, doordat dezelfde respondenten vijf peilingen lang worden gevolgd. Gegevens voor een heel jaar bevatten daardoor gedeeltelijk meermaals dezelfde huishoudens (in verschillende peilingen) en zijn daarmee niet helemaal onafhankelijk van elkaar. Uitgerekend is dat er op jaarbasis twee keer zoveel onafhankelijke waarnemingen zijn dan bij kwartaalcijfers op basis van vijf peilingen. Hierdoor kan de publicatiegrens gehalveerd worden tot 15 duizend respondenten bij deze jaarcijfers.

Sommige variabelen zijn slechts verzameld in één peiling. Hierover kunnen alleen jaarcijfers worden samengesteld. Tot 2010 zijn deze jaarcijfers, net als voor alle EBB bestanden vóór het jaar 2001, gebaseerd op de eerste peiling. Dit zijn allemaal onafhankelijke waarnemingen en qua omvang vergelijkbaar met kwartaalcijfers op basis van alle peilingen. Hiervoor geldt dus dezelfde 30 duizend regel. Vanaf 2010 zijn variabelen voor cijfers die alléén jaarlijks gemaakt worden, verschoven naar de tweede of de derde peiling. Omdat een gedeelte van de respondenten niet deelneemt aan de vervolgpeilingen is de omvang van de respons voor de doelpopulaties kleiner. Vanaf 2010 geldt voor deze cijfers daarom een grotere drempelwaarde waarover onderverdelingen gepubliceerd kunnen worden. Dezelfde regels gelden voor de longitudinale gegevens die ook

alleen gebruik maken van paneldata. Verder kunnen vanuit bovenstaande regels voor kwartaal- en jaarcijfers ook de grenzen voor 3-jaarscijfers bepaald worden. Zie hiervoor staat 3.

Staat 3. Publicatiegrenzen voor populaties waarop gepercenteerd wordt, EBB regulier

	kwartaalcijfers	jaarcijfers	3 jaarcijfers
	gewogen	gewogen	gewogen
	x 1000	x 1000	x 1000
één peiling tot 2010	n.v.t.	30	10
één peiling vanaf 2010	n.v.t.	40	13
Alle peilingen	30	15	7,5
Longitudinale cijfers	40	40	13

Een andere belangrijke reden om gegevens te vervangen door een punt (.) is om te voorkomen dat cijfers die zijn gemaakt met de EBB leiden tot identificeerbare personen. Daarom worden aantallen die zijn gebaseerd op opgehoogd minder dan 1500 personen niet weergegeven. In tabellen en in StatLine publicaties worden deze cijfers ook vervangen door een punt (.).

De hierboven genoemde publicatiegrenzen zijn bedoeld als algemene richtlijnen. Afhankelijk van het doel van een bepaalde tabel kan ervoor gekozen worden om deze regels strikter toe te passen.

7. Definities, begrippen en classificaties

Allochtonen
Personen waarvan minstens één ouder niet in Nederland is geboren. Zij worden onderscheiden naar land van herkomst.

Arbeidsduur
Het aantal uren dat een persoon in een normale of gemiddelde werkweek werkt.

Arbeidsrelatie
Zie *Positie in de werkkring.*

Autochtonen
Personen waarvan beide ouders in Nederland zijn geboren.

Bedrijfstak/-klasse
De indeling naar aard van het bedrijf is overeenkomstig de Standaard Bedrijfs Indeling (SBI 1993). Voor het vaststellen van het soort bedrijf waar de respondent werkt worden de volgende gegevens gebruikt: de naam van het bedrijf, het soort bedrijf en de bedrijfsgrootte. Het soort bedrijf wordt zoveel mogelijk tijdens het interview, middels een afleiding die is ingebouwd in de vraagstelling, vastgesteld. Als dit niet mogelijk is worden de naam en het adres van het bedrijf opgezocht in het Algemeen Bedrijfsregister (ABR). Als dit ook niet mogelijk is, komt de indeling tot stand aan de hand van de omschrijving van het soort bedrijf die de respondent heeft gegeven. Voor een gedetailleerde beschrijving van de classificatie wordt verwezen naar de CBS publicatie ‘Standaard Bedrijfsindeling 1993’.

Beroepsbevolking Definitie CCS1991
Volgens deze definitie worden tot de beroepsbevolking gerekend:
- personen die ten minste twaalf uur per week werken, of
- personen die werk hebben aanvaard waardoor ze ten minste twaalf uur per week gaan werken, of
- personen die verklaren ten minste twaalf uur per week te willen werken, daarvoor beschikbaar zijn en activiteiten ontplooien om werk voor ten minste twaalf uur per week te vinden.

Van de beroepsbevolking worden personen die ten minste twaalf uur per week werken tot de *werkzame beroepsbevolking* gerekend en degenen die niet of minder dan twaalf uur per week werken tot de *werkloze beroepsbevolking*.

Beroepsniveau/-klasse/-groep
De indeling naar beroep is overeenkomstig de Standaard Beroepenclassificatie 1992 (SBC 1992).
Voor het vaststellen van beroep worden de volgende gegevens gebruikt: de beroepsomschrijving, de voornaamste werkzaamheden, het leiding geven, de leidinggevende werkzaamheden en het aantal mensen waaraan leiding gegeven wordt, de omschrijving van het soort bedrijf. Het beroep wordt zoveel mogelijk tijdens het interview, middels een afleiding die is ingebouwd in de vraagstelling, vastgesteld. Als dit niet mogelijk is wordt achteraf aan de verzamelde gegevens alsnog een beroep toegekend. In een aantal gevallen wordt daarbij gebruik gemaakt van gegevens over het gevolgde onderwijs en de positie in de werkkring.
Voor een gedetailleerde beschrijving van de classificatie zij verwezen naar de publicatie 'Standaard Beroepenclassificatie 1992'.
In de jaren 1992-1995 is geen beroep waargenomen bij personen die minder dan twaalf uur werken en bij personen die in tijdelijke dienst zijn voor minder dan een half jaar én geen toezegging hebben voor een vast dienstverband. Vanaf 1996 is beroep waargenomen bij vrijwel alle personen.

Beschikbaar (definitie beroepsbevolking 1991)
Beschikbaar zijn alle personen die binnen twee weken in een nieuwe werkkring kunnen beginnen of die binnen drie maanden kunnen beginnen omdat een termijn van twee weken niet haalbaar is wegens een opzegtermijn van de huidige werkkring (als men werk heeft van minder dan twaalf uur), het afronden van vrijwilligerswerk, het moeten regelen van kinderopvang of wegens vakantie of ziekte.

COROP-gebied
Gebiedsindeling ontworpen door de Coördinatie Commissie Regionaal Onderzoeksprogramma, waarin veertig gebieden en drie subgebieden worden onderscheiden.

Flexibele arbeidsrelatie
Zie *Positie in de werkkring.*

Geregistreerde werklozen (definitie 1991)
Tot de geregistreerde werklozen worden gerekend de bij een CWI (voorheen arbeidsbureau) ingeschreven personen in de leeftijd van 16 tot en met 64 jaar die:
- niet of minder dan twaalf uur per week werken èn
- beschikbaar zijn voor een baan van twaalf uur of meer per week of werk hebben aanvaard waardoor ze ten minste twaalf uur per week gaan werken.

Geregistreerd werkloosheidspercentage
De geregistreerde werklozen in procenten van de beroepsbevolking.

Gewenste arbeidsduur per week
De gewenste wekelijkse arbeidsduur per week is bepaald aan de hand van de opgave van de respondent.

Leeftijd
Bij de indeling naar leeftijd is uitgegaan van de leeftijd op de enquêtedatum.

Onderwijsniveau/-sector
Om de aansluiting bij de ISCED te verbeteren en internationale vergelijkingen te vergemakkelijken, is de indeling van het onderwijsniveau aangepast. Het hoogst behaalde onderwijsniveau is vastgesteld met behulp van de Standaard Onderwijsindeling 2006.

- Basisonderwijs zijn alle opleidingen op niveau 1 en 2 van de SOI. Dit omvat het gehele basisonderwijs en de eerste fase van het voortgezet onderwijs: lbo/ vbo/ vmbo, mulo/ mavo;
- Vmbo, mbo 1, avo onderbouw zijn alle opleidingen op niveau 3 van de SOI. Dit omvat de eerste 3 leerjaren van havo/vwo (en hun voorgangers) en het laagste niveau van het beroepsonderwijs, vergelijkbaar met de huidige assistentenopleiding (mbo kwalificatieniveau 1);
    - Avo onderbouw omvat de eerste drie jaren van havo/vwo (SOI-niveau 3.3), mulo, ulo en de theoretische en gemengde leerwegen in het mbo.

- Havo, vwo, mbo omvat de opleidingen op niveau 4 van de SOI, d.w.z. de tweede fase van het voortgezet onderwijs: bovenbouw havo/vwo en opleidingen vergelijkbaar met mbo 2, 3 en 4;
    - Mbo 2 en 3 omvatten de basisberoeps- en vakopleidingen (beroepsopleidingen op SOI-niveau 4.1 en 4.2).
    - Mbo 4 (beroepsopleidingen op SOI-niveau 4.3).
    - Havo, vwo (algemene opleidingen op SOI-niveau 4.2 en 4.3)
- Hbo, wo bachelor omvat de opleidingen op niveau 5 van de SOI.
- Wo omvat de opleidingen op niveau 6 en 7 van de SOI.

Verklaring van de gebruikte afkortingen:
ISCED - International Standard Classification of Education
SOI - Standaard onderwijsindeling
Lbo - Lager beroepsonderwijs
Vbo - Voorbereidend beroepsonderwijs
Vmbo - Voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs
Mbo - Middelbaar beroepsonderwijs
Mbo 1: WEB Assistentenopleidingen
Mbo 2: WEB Basisberoepsopleidingen
Mbo 3: WEB Vakopleidingen
Mbo 4: WEB Middenkader- en specialistenopleidingen e.d.
Mulo - (Meer) uitgebreid lager onderwijs
Mavo - Middelbaar algemeen voortgezet onderwijs
Havo - Hoger algemeen voortgezet onderwijs
Ulo - Uitgebreid lager onderwijs
Vwo - Voorbereidend wetenschappelijk onderwijs
Wo – Wetenschappelijk onderwijs

Toelichtingen op de SOI 2006 zijn te vinden in de publicatie van de SOI 2006. Deze is te raadplegen via intranet/www.cbs.nl, standaarden / begrippen en classificaties / SOI.

Participatie
Bruto participatie: beroepsbevolking in procenten van de bevolking.
Netto participatie: werkzame beroepsbevolking in procenten van de bevolking.

Positie in het huishouden
Bij positie in het huishouden worden de volgende onderscheidingen gehanteerd:
- eenpersoonshuishouden (persoon die alleen een huishouding voert);
- lid van paar (geen ouder);
- lid van ouderpaar;
- alleenstaande ouder;
- minderjarig kind (ongehuwde persoon jonger dan achttien jaar);
- meerderjarig kind (ongehuwde persoon van achttien jaar of ouder die met één of beide ouders samenwoont);
- overig lid.

Positie in de werkkring
Bij positie in de werkkring worden werknemers en zelfstandigen onderscheiden.
Werknemers worden onderscheiden in
- *werknemers met een vaste arbeidsrelatie:* het arbeidscontract is niet van beperkte duur én de werknemer is voor een vast overeengekomen aantal uren in dienst;
- *werknemers met een flexibele arbeidsrelatie:* het arbeidscontract is van beperkte duur én/of de werknemer is niet voor een vast overeengekomen aantal uren in dienst.

Een *arbeidscontract van beperkte duur* is een contract van korter dan één jaar zonder toezegging van aanstelling in vaste dienst.
Werknemers met een *flexibele arbeidsrelatie* worden verder onderscheiden naar de aard van het arbeidscontract:
- uitzendkrachten;
- oproepkrachten;
- invalkrachten;
- overig.

Zelfstandigen worden onderscheiden in:
- *zelfstandige, eigen bedrijf:* Personen die werkzaam zijn in eigen bedrijf of praktijk;
- *zelfstandige, meewerkende:* Personen die werkzaam zijn in bedrijf of de praktijk van hun partner of ouders;
- *overige zelfstandige:* Personen die niet werknemer zijn en niet werkzaam zijn in eigen bedrijf of praktijk of bedrijf van hun partner/ouders. Tot deze categorie behoren onder meer freelancers.

Werkloze beroepsbevolking
Zie *Beroepsbevolking.*

Werkloosheidspercentage
De werkloze beroepsbevolking in procenten van de beroepsbevolking.

Werknemer
Zie *Positie in de werkkring.*

Werkzame beroepsbevolking
Zie *Beroepsbevolking.*

Zelfstandige
Zie *Positie in de werkkring.*

Zoekactiviteiten (definitie beroepsbevolking 1991)
Van het ontplooien van activiteiten om werk te vinden is sprake als betrokkene verklaart de afgelopen vier weken iets te hebben gedaan om werk te vinden. Personen die het afgelopen half jaar iets hebben gedaan om werk te vinden maar in de afgelopen vier weken niet vanwege het wachten op de uitslag van een sollicitatieprocedure worden eveneens tot de personen gerekend die activiteiten hebben ontplooid om werk te vinden.